

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — क्रम पाठः

प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

दर्शपूर्णमासौ

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

इ॒षे त्वा॑ । त्वो॒र्जे । ऊ॒र्जे त्वा॑ । त्वा॒ वा॒यवः॑ । वा॒यवः॑ स्थ । स्थो॒पा॒यवः॑ । उ॒पा॒यवः॑ स्थ । उ॒पा॒यव॑
इत्यु॒प—आ॒यवः॑ । स्थ॒ दे॒वः । दे॒वो वः॑ । वः स॒वि॒ता । स॒वि॒ता प्र । प्रा॒र्पय॑तु । अ॒र्पय॑तु श्रेष्ठ॑तमा॒य ।
श्रेष्ठ॑तमा॒य क॒र्मणे॑ । श्रेष्ठ॑तमा॒येति॑ श्रेष्ठ॑—त॒मा॒य । क॒र्मण॑ आ । आ प्या॒यद॑ध्वम् । प्या॒यद॑ध्व-
म॒घ्नियाः॑ । अ॒घ्निया॑ दे॒वभा॒गम् । दे॒वभा॒गमूर्ज॑स्वतीः । दे॒वभा॒गमि॒ति दे॒व—भा॒गम् । ऊ॒र्जस्व॑तीः
प॒र्यस्व॑तीः । प॒र्यस्व॑तीः प्र॒जाव॑तीः । प्र॒जाव॑तीर॒नमी॑वाः । प्र॒जाव॑तीरि॒ति प्र॒जा—व॑तीः । अ॒नमी॑वा
अ॒य॒रु॒ष्माः । अ॒य॒रु॒ष्मा मा । मा वः॑ । वः स्ते॒नः । स्ते॒न ई॒शत॑ । ई॒शत॑ मा । माऽघ॑श॒सः । अ॒घ-
श॒सो रु॒द्रस्य॑ । अ॒घश॒स इत्य॑घ—श॒सः । रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः । हे॒तिः परि॑ । परि॑ वः । वो वृ॒णक्तु॑ ।
वृ॒णक्तु॑ ध्रु॒वाः । ध्रु॒वा अ॒स्मिन् । अ॒स्मिन् गो॑प॒तौ । गो॑प॒तौ स्या॑त । गो॑प॒तावि॒ति गो—प॑तौ । स्या॑त
ब॒ह्वीः । ब॒ह्वीर् य॑ज॒मान॑स्य । य॑ज॒मान॑स्य प॒शून् । प॒शून् पा॑हि । पा॒हीति॑ पाहि ॥ ॥ [१] ॥

(इ॒षेत्रि॒च॒त्वारि॑श॒त)

॥ १ ॥

य॒ज्ञस्य॑ घो॒षत् । घो॒षद॑सि । अ॒सि प्र॑त्यु॒ष्टम् । प्र॑त्यु॒ष्टं र॒ख्वः॑ । प्र॑त्यु॒ष्टमि॒ति प्र॑ति—उ॒ष्टम् ।
र॒ख्वः प्र॑त्यु॒ष्टाः । प्र॑त्यु॒ष्टा अ॒रा॒तयः॑ । प्र॑त्यु॒ष्टा इति॑ प्र॑ति—उ॒ष्टाः । अ॒रा॒तयः॑ प्र । प्रे॒यम् । इ॒य-
म॒गात् । अ॒गाद् धि॒षणा॑ । धि॒षणा॑ ब॒रुहिः॑ । ब॒रुहि॑रच्छ । अ॒च्छ म॑नु॒ना । म॑नु॒ना कृ॒ता । कृ॒ता

स्व॒धया॑ । स्व॒धया॑ वि॒त॒ष्टा । स्व॒धये॑ति॒ स्व—धया॑ । वि॒त॒ष्टा ते । वि॒त॒ष्टेति॒ वि—त॒ष्टा । त आ । आ
व॒हन्ति॑ । व॒हन्ति॑ क॒वयः॑ । क॒वयः॑ पु॒रस्ता॑त् । पु॒रस्ता॑द् दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यो॑ जुष्ट॑म् । जुष्ट॑मिह । इ॒ह
ब॒रुहिः॑ । ब॒रुहि॑रा॒सदे॑ । आ॒सदे॑ दे॒वाना॑म् । आ॒सद॑ इत्या॑—सदे॑ । दे॒वाना॑म् परि॒षूत॑म् । परि॒षूत॑म॒सि ।
प॒रि॒षूत॑मि॒ति परि—सू॒तम् । अ॒सि व॒रुष॑वृद्धम् । व॒रुष॑वृद्धम॒सि । व॒रुष॑वृद्धमि॒ति व॒रुष—वृद्ध॑म् ।
अ॒सि दे॒वब॒रुहिः॑ । दे॒वब॒रुहि॑ मा । दे॒वब॒रुहिरि॑ति॒ देव—ब॒रुहिः॑ । मा त्वा॑ । त्वाऽन्व॑क् । अ॒न्वङ्
मा । मा ति॒र्यक् । ति॒र्यक्प॑र्व । प॑र्व ते । ते रा॒द्ध्या॒सम् । रा॒द्ध्या॒समा॑च्छे॒त्ता । आ॑च्छे॒त्ता ते॑ । आ॑च्छे॒-
त्तेत्या॑—छे॒त्ता । ते मा । मा रि॒षम् । रि॒षम् दे॒वब॒रुहिः॑ । दे॒वब॒रुहिः॑ श॒तव॑ल्शम् । दे॒वब॒रुहिरि॑ति॒
देव—ब॒रुहिः॑ । श॒तव॑ल्श॒ञ्चि । श॒तव॑ल्शमि॒ति श॒त—व॒ल्शम् । वि रो॑ह । रो॒ह स॒हस्र॑वल्शः ।
स॒हस्र॑वल्श॒ वि । स॒हस्र॑वल्श॒ इति॑ स॒हस्र—व॒ल्शः । ॥ [२] ॥ वि व॒यम् । व॒यश् रु॑हेम ।
रु॒हेम पृ॒थिव्याः॑ । पृ॒थिव्याः॑ स॒म्पृचः॑ । स॒म्पृचः॑ पा॒हि । स॒म्पृच॑ इति॒ सं—पृचः॑ । पा॒हि सु॒संभृ॑ता ।
सु॒संभृ॑ता॒ त्वा । सु॒संभृ॑तेति॒ सु—संभृ॑ता । त्वा सम् । सं भ॑रामि । भ॒राम्य॑दित्यै । अ॒दित्यै॑ रा॒स्ना ।
रा॒स्नाऽसि॑ । अ॒सीन्द्रा॑ण्यै । इन्द्रा॑ण्यै स॒न्नह॑नम् । स॒न्नह॑नम् पू॒षा । स॒न्नह॑नमि॒ति सं—न॑हनम् । पू॒षा
ते॑ । ते ग्र॒न्थिम् । ग्र॒न्थिम् ग्र॑न्नातु । ग्र॒न्नातु॑ सः । स ते॑ । ते मा । मा ऽऽस्था॑त् । आ स्था॑त् । स्था॒दि-
न्द्र॑स्य । इन्द्र॑स्य त्वा । त्वा बा॒हुभ्या॑म् । बा॒हुभ्या॑मुत् । बा॒हुभ्या॑मि॒ति बा॒हु—भ्या॑म् । उद्य॑च्छे ।
य॒च्छे बृ॒हस्प॑तेः । बृ॒हस्प॑तेर्मु॒द॒र्घा । मु॒द॒र्घा ह॑रामि । ह॒राम्य॑रु । उ॒र्वन्त॑रि॒ख्वम् । अ॒न्तरि॑ख्वम॒नु ।
अ॒न्वि॑हि । इ॒हि दे॒वङ्ग॑मम् । दे॒वङ्ग॑मम॒सि । दे॒वङ्ग॑ममि॒ति दे॒वम्—ग॑मम् । अ॒सीत्य॑सि ॥ ॥ [३] ॥

(सहस्रवल्शा अष्टात्रिंशच्च)

॥ २ ॥

★

शु॒न्ध॑द॒ध्वम् दै॒व्याय॑ । दै॒व्याय॑ क॒र्मणे॑ । क॒र्मणे॑ दे॒वय॑ज्यायै । दे॒वय॑ज्यायै मा॒तरि॑श्व॒नः । दे॒व-
य॑ज्याया॒ इति॑ दे॒व—य॑ज्यायै । मा॒तरि॑श्व॒नो घ॒र्मः । घ॒र्मोऽसि॑ । अ॒सि द्यौः॑ । द्यौ॒रसि॑ । अ॒सि
पृ॒थि॒वी । पृ॒थि॒व्यसि॑ । अ॒सि वि॒श्वधा॑याः । वि॒श्वधा॑या अ॒सि । वि॒श्वधा॑या॒ इति॑ वि॒श्व—धा॑याः ।
अ॒सि प॒रमे॑ण । प॒रमे॑ण धा॒न्ना । धा॒न्ना दृ॑ह॒स्व । दृ॑ह॒स्व मा । मा ह्यैः॑ । ह्यार् व॑सूनाम् ।
व॑सूनाम् प॒वित्र॑म् । प॒वित्र॑म॒सि । अ॒सि श॒तधा॑रम् । श॒तधा॑र॒व्सू॑नाम् । श॒तधा॑रमि॒ति श॒त—
धा॑रम् । व॑सूनाम् प॒वित्र॑म् । प॒वित्र॑म॒सि । अ॒सि स॒हस्र॑धा॒रम् । स॒हस्र॑धा॒रश्च॑ हु॒तः । स॒हस्र॑धा॒र-

मिति सहस्र—धारम् । हुतः स्तोकः । स्तोको हुतः । हुतो द्रप्सः । द्रप्सोऽग्नये । अग्नये बृहते ।
 बृहते नाकाय । नाकाय स्वाहा । स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याम् । द्यावापृथिवीभ्यां सा । द्यावापृथि-
 वीभ्यामिति द्यावा—पृथिवीभ्याम् । सा विश्वायुः । विश्वायुः सा । विश्वायुरिति विश्व—आयुः । सा
 विश्वव्यचाः । विश्वव्यचाः सा । विश्वव्यचा इति विश्व—व्यचाः । सा विश्वकर्मा । विश्वकर्मा सम ।
 विश्वकर्मेति विश्व—कर्मा । सं पृच्यद्ध्वम् । पृच्यद्ध्वमृतावरीः । ऋतावरीरूर्मिणीः । ऋतावरी-
 रित्यृत—वरीः । ऊर्मिणीर् मधुमत्तमाः । मधुमत्तमा मन्द्राः । मधुमत्तमा इति मधुमत्—तमाः ।
 मन्द्रा धनस्य । धनस्य सातये । सातये सोमेन । सोमेन त्वा । त्वा । आ तनन्मि । तनन्मीन्द्राय ।
 इन्द्राय दधि । दधि विष्णो । विष्णो हव्यम् । विष्णो इति विष्णो । हव्यं ररव्यस्व । ररव्यस्वेति
 ररव्यस्व ॥ ॥ [४] ॥

(सोमेनाष्टौ च)

॥ ३ ॥

★

कर्मणे वाम् । वाम् देवेभ्यः । देवेभ्यः शकेयम् । शकेयव्येषाय । वेषाय त्वा । त्वा प्रत्युष्टम् ।
 प्रत्युष्टं ररव्यः । प्रत्युष्टमिति प्रति—उष्टम् । ररव्यः प्रत्युष्टाः । प्रत्युष्टा अरातयः । प्रत्युष्टा इति
 प्रति—उष्टाः । अरातयो धूः । धूरसि । असि धूर्व । धूर्व धूर्वन्तम् । धूर्वन्तम् धूर्व । धूर्व तम् ।
 तय्यः । योऽस्मान् । अस्मान् धूर्वति । धूर्वति तम् । तम् धूर्व । धूर्व यम् । यव्यम् । वयम्
 धूर्वामः । धूर्वामस्त्वम् । त्वम् देवानाम् । देवानामसि । असि सन्नितमम् । सन्नितमम् पप्रि-
 तमम् । सन्नितममिति सन्नि—तमम् । पप्रितमम् जुष्टतमम् । पप्रितममिति पप्रि—तमम् । जुष्टत-
 मव्वहितमम् । जुष्टतममिति जुष्ट—तमम् । वह्नितमम् देवहृतमम् । वह्नितममिति वह्नि—तमम् ।
 देवहृतममहुतम् । देवहृतममिति देव—हृतमम् । अहुतमसि । असि हविर्द्धानम् । हविर्द्धानम्
 दृहस्व । हविर्द्धानमिति हविः—धानम् । दृहस्व मा । मा ह्वाः । ह्वामित्रस्य । मित्रस्य त्वा ।
 त्वा चरव्येषा । चरव्येषा प्र । प्रेरव्येषा । ईरव्येषा मा । मा भेः । भेर मा । मा सम । सव्विवथाः । विवथा
 मा । मा त्वा । त्वा हिंसिषम् ॥ [५] ॥ हिंसिषमुरु । उरु वाताय । वाताय देवस्य । देवस्य
 त्वा । त्वा सवितुः । सवितुः प्रसवे । प्रसवेऽश्विनोः । प्रसव इति प्र—सवे । अश्विनोर् बाहुभ्याम् ।
 बाहुभ्याम् पूष्णः । बाहुभ्यामिति बाहु—भ्याम् । पूष्णो हस्ताभ्याम् । हस्ताभ्यामग्नये । अग्नये

जुष्टम्। जुष्टन्निः। निर् वपामि। वपाम्यग्नीषोमाभ्याम्। अग्नीषोमाभ्यामिदम्। अग्नीषोमाभ्या-
मित्यग्नी—सोमाभ्याम्। इदम् देवानाम्। देवानामिदम्। इदमु। उ नः। नः सह। सह स्फात्यै।
स्फात्यै त्वा। त्वा न। नारात्यै। अरात्यै सुवः। सुवरभि। अभि वि। वि ख्येषम्। ख्येषवैश्वा-
नरम्। वैश्वानरम् ज्योतिः। ज्योतिर् दृहन्ताम्। दृहन्ताम् दुर्याः। दुर्या द्यावापृथिव्योः। द्यावा-
पृथिव्योरुरु। द्यावापृथिव्योरिति द्यावा—पृथिव्योः। उर्वन्तरिख्वम्। अन्तरिख्वमनु। अन्विहि।
इह्यदित्याः। अदित्यास्त्वा। त्वोपस्थे। उपस्थे सादयामि। उपस्थ इत्युप—स्थे। सादयाम्यग्ने।
अग्ने हव्यम्। हव्यं ररख्वस्व। ररख्वस्वेति ररख्वस्व ॥ ॥ [६] ॥

(मा त्वषड्दत्वारिंशच्च)

॥ ४ ॥

★

देवो वः। वः सविता। सवितोत्। उत्पुनातु। पुनात्वच्छिद्रेण। अच्छिद्रेण पवित्रेण। पवि-
त्रेण वसोः। वसोः सूर्यस्य। सूर्यस्य रश्मिभिः। रश्मिभिरापः। रश्मिभिरिति रश्मि—भिः।
आपो देवीः। देवीरग्रेपुवः। अग्रेपुवो अग्रेगुवः। अग्रेपुव इत्यग्रे—पुवः। अग्रेगुवोऽग्रे। अग्रे-
गुव इत्यग्रे—गुवः। अग्रं इमम्। इमय्यज्ञम्। यज्ञम् नयत। नयताग्रे। अग्रे यज्ञपतिम्। यज्ञ-
पतिम् धत्त। यज्ञपतिमिति यज्ञ—पतिम्। धत्त युष्मान्। युष्मानिन्द्रः। इन्द्रोऽवृणीत। अवृ-
णीत वृत्रतूर्ये। वृत्रतूर्ये यूयम्। वृत्रतूर्य इति वृत्र—तूर्ये। यूयमिन्द्रम्। इन्द्रमवृणीदध्वम्। अवृ-
णीदध्वम् वृत्रतूर्ये। वृत्रतूर्ये प्रोख्विताः। वृत्रतूर्य इति वृत्र—तूर्ये। प्रोख्विताः स्थ। प्रोख्विता
इति प्र—उख्विताः। स्थाग्नये। अग्नये वः। वो जुष्टम्। जुष्टम् प्र। प्रोख्वामि। उख्वाम्यग्नी-
षोमाभ्याम्। अग्नीषोमाभ्यां शुन्धदध्वम्। अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी—सोमाभ्याम्। शुन्धदध्वम्
दैव्याय। दैव्याय कर्मणे। कर्मणे देवयज्यायै। देवयज्याया अवधूतम्। देवयज्याया इति देव-
यज्यायै। अवधूतं ररख्वः। अवधूतमित्यव—धूतम्। ररख्वोऽवधूताः। अवधूता अरातयः।
अवधूता इत्यव—धूताः। अरातयोऽदित्याः। अदित्यास्त्वक्। त्वगंसि। असि प्रति। प्रति त्वा।
त्वा पृथिवी। ॥ [७] ॥ पृथिवी वेत्तु। वेत्त्वधिषवणम्। अधिषवणमसि। अधिषवणमित्यधि-
सर्वनम्। असि वानस्पत्यम्। वानस्पत्यम् प्रति। प्रति त्वा। त्वा ऽदित्याः। अदित्यास्त्वक्।
त्वग् वेत्तु। वेत्त्वग्नेः। अग्नेस्तनूः। तनूरसि। असि वाचः। वाचो विसर्जनम्। विसर्जनम् देववी-

तये । विसर्जनमिति वि—सर्जनम् । देववीतये त्वा । देववीतय इति देव—वीतये । त्वा गृह्णामि । गृह्णाम्यद्रिः । अद्रिरसि । असि वानस्पत्यः । वानस्पत्यः सः । स इदम् । इदम् देवेभ्यः । देवेभ्यो हव्यम् । हव्यं सुशमि । सुशमि शमिष्व । सुशमीति सु—शमि । शमिष्वेषम् । इषमा । आ वद । वदोर्जम् । ऊर्जमा । आ वद । वद द्युमत् । द्युमद् वदत । द्युमदिति द्यु—मत् । वदत वयम् । वयं सङ्घातम् । सङ्घातम् जेषम् । सङ्घातमिति सम्—घातम् । जेषम् वरुषवृद्धम् । वरुषवृद्धमसि । वरुषवृद्धमिति वरुष—वृद्धम् । असि प्रति । प्रति त्वा । त्वा वरुषवृद्धम् । वरुषवृद्धवैत्तु । वरुषवृद्धमिति वरुष—वृद्धम् । वैत्तु परापूतम् । परापूतं ररुषः । परापूतमिति परा—पूतम् । ररुषः परापूताः । परापूता अरातयः । परापूता इति परा—पूताः । अरातयो ररुषसाम् । ररुषसाम् भागः । भागोऽसि । असि वायुः । वायुर वः । वो वि । वि विनक्तु । विनक्तु देवः । देवो वः । वः सविता । सविता हिरण्यपाणिः । हिरण्यपाणिः प्रति । हिरण्यपाणिरिति हिरण्यपाणिः । प्रति गृह्णातु । गृह्णात्विति गृह्णातु ॥ [८] ॥

(त्वा भाग एकादश च)

॥ ५ ॥

★

अवधूतं ररुषः । अवधूतमित्यव—धूतम् । ररुषो ऽवधूताः । अवधूता अरातयः । अवधूता इत्यव—धूताः । अरातयोऽदित्याः । अदित्यास्त्वक् । त्वगसि । असि प्रति । प्रति त्वा । त्वा पृथिवी । पृथिवी वैत्तु । वैत्तु दिवः । दिवः स्कम्भनिः । स्कम्भनिरसि । असि प्रति । प्रति त्वा । त्वाऽदित्याः । अदित्यास्त्वक् । त्वग्वैत्तु । वैत्तु धिषणा । धिषणाऽसि । असि पर्वत्या । पर्वत्या प्रति । प्रति त्वा । त्वा दिवः । दिवः स्कम्भनिः । स्कम्भनिर्वैत्तु । वैत्तु धिषणा । धिषणाऽसि । असि पार्वतेयी । पार्वतेयी प्रति । प्रति त्वा । त्वा पर्वतिः । पर्वतिर्वैत्तु । वैत्तु देवस्य । देवस्य त्वा । त्वा सवितुः । सवितुः प्रसवे । प्रसवेऽश्विनौ । प्रसव इति प्र—सवे । अश्विनौर्बाहुभ्याम् । बाहुभ्याम् पूष्णः । बाहुभ्यामिति बाहु—भ्याम् । पूष्णो हस्ताभ्याम् । हस्ताभ्यामधि । अधि वपामि । वपामि धान्यम् । धान्यमसि । असि धिनुहि । धिनुहि देवान् । देवान् प्राणाय । प्राणाय त्वा । प्राणायेति प्र—अनाय । त्वाऽपानाय । अपानाय त्वा । अपानायेत्यप—अनाय । त्वा व्यानाय । व्यानाय त्वा । व्यानायेति वि—अनाय । त्वा दीर्घाम् । दीर्घामनु । अनु प्रसितिम् ।

प्रसि॒ति॒मा॒यु॒षे । प्रसि॒ति॒मि॒ति॒ प्र—सि॒ति॒म् । आ॒यु॒षे धा॒म् । धा॒म् दे॒वः । दे॒वो वः । वः स॒वि॒ता ।
स॒वि॒ता हि॒र॒ण्य॒पा॒णिः । हि॒र॒ण्य॒पा॒णिः प्र॒ति । हि॒र॒ण्य॒पा॒णि॒रि॒ति हि॒र॒ण्य—पा॒णिः । प्र॒ति गृ॒ह्णा॒तु ।
गृ॒ह्णा॒त्विति॑ गृ॒ह्णा॒तु ॥ ॥ [९] ॥

(प्रा॒णायं॑ त्वा पञ्च॑दश च)

॥ ६ ॥

धृ॒ष्टि॒रसि॑ । अ॒सि ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म य॒च्छ । य॒च्छा॒प । अ॒पा॒ग्ने । अ॒ग्नेऽग्नि॑म् । अ॒ग्नि॒मा॒माद॑म् ।
आ॒माद॑म् ज॒हि । आ॒माद॑मि॒त्याम—अद॑म् । ज॒हि निः । नि॒ष्क्र॒व्याद॑म् । क्र॒व्याद॑स् से॒ध । क्र॒व्या—
द॒मि॒ति क्र॒व्य—अद॑म् । से॒धा । आ दे॒व॒यज॑म् । दे॒व॒यज॑व्व॒ह । दे॒व॒यज॑मि॒ति दे॒व—यज॑म् । व॒ह
निर्द॑ग्धम् । निर्द॑ग्ध॒स् र॒ख्वः । निर्द॑ग्धमि॒ति निः—द॒ग्धम् । र॒ख्वो निर्द॑ग्धाः । निर्द॑ग्धा अ॒रा—
त॒यः । निर्द॑ग्धा इति॑ निः—द॒ग्धाः । अ॒रा॒त॒यो ध्रु॒वम् । ध्रु॒वम॑सि । अ॒सि पृ॒थि॒वीम् । पृ॒थि॒वीम्
दृ॒श्ह । दृ॒श्हा॒युः । आ॒यु॒रु॒दृ॒श्ह । दृ॒श्ह प्र॒जाम् । प्र॒जाम् दृ॒श्ह । प्र॒जा॒मि॒ति प्र—जा॑म् । दृ॒श्ह
स॒जा॒ता॒न् । स॒जा॒ता॒न्स्मै । स॒जा॒ता॒नि॒ति स—जा॑ता॒न् । अ॒स्मै यज॑मानाय । यज॑मानाय॒ परि॑ ।
पर्य॑ह । ऊ॒ह ध॒र्त्रम् । ध॒र्त्रम॑सि । अ॒स्य॒न्तरि॑ख्वम् । अ॒न्तरि॑ख्वं दृ॒श्ह । दृ॒श्ह प्रा॒णम् । प्रा॒णम्
दृ॒श्ह । प्रा॒णमि॒ति प्र—अ॒नम् । दृ॒श्हा॒पा॒नम् । अ॒पा॒नम् दृ॒श्ह । अ॒पा॒नमि॒त्यप—अ॒नम् । दृ॒श्ह
स॒जा॒ता॒न् । स॒जा॒ता॒न्स्मै । स॒जा॒ता॒नि॒ति स—जा॑ता॒न् । अ॒स्मै यज॑मानाय । यज॑मानाय॒ परि॑ ।
पर्य॑ह । ऊ॒ह ध॒रु॒णम् । ध॒रु॒णम॑सि । अ॒सि दि॒वम् । दि॒वम् दृ॒श्ह । दृ॒श्ह च॒र॒ख्वुः । च॒र॒ख्वु॒रु॒दृ॒श्ह ।
॥ [१०] ॥ दृ॒श्ह श्रो॒त्रम् । श्रो॒त्रम् दृ॒श्ह । दृ॒श्ह स॒जा॒ता॒न् । स॒जा॒ता॒न्स्मै । स॒जा॒ता॒नि॒ति स—
जा॑ता॒न् । अ॒स्मै यज॑मानाय । यज॑मानाय॒ परि॑ । पर्य॑ह । ऊ॒ह ध॒र्मम् । ध॒र्मम॑सि । अ॒सि दि॒शः । दि॒शो
दृ॒श्ह । दृ॒श्ह यो॒निम् । यो॒निम् दृ॒श्ह । दृ॒श्ह प्र॒जाम् । प्र॒जाम् दृ॒श्ह । प्र॒जा॒मि॒ति प्र—जा॑म् । दृ॒श्ह
स॒जा॒ता॒न् । स॒जा॒ता॒न्स्मै । स॒जा॒ता॒नि॒ति स—जा॑ता॒न् । अ॒स्मै यज॑मानाय । यज॑मानाय॒ परि॑ ।
पर्य॑ह । ऊ॒ह चि॒तः । चि॒तः स्थ॑ । स्थ॒ प्र॒जाम् । प्र॒जाम॑स्मै । प्र॒जा॒मि॒ति प्र—जा॑म् । अ॒स्मै र॒यि॒म् ।
र॒यि॒म॑स्मै । अ॒स्मै स॒जा॒ता॒न् । स॒जा॒ता॒न्स्मै । स॒जा॒ता॒नि॒ति स—जा॑ता॒न् । अ॒स्मै यज॑मानाय ।
यज॑मानाय॒ परि॑ । पर्य॑ह । ऊ॒ह भृ॒गू॒णाम् । भृ॒गू॒णाम॑ङ्गि॒रसा॑म् । अ॒ङ्गि॒रसा॑म् त॒पसा॑ । त॒पसा॑
त॒प्यद॑ध्वम् । त॒प्यद॑ध्व॒य्यानि॑ । या॒नि घ॒र्मे । घ॒र्मे क॒पाला॑नि । क॒पाला॑न्यु॒पचि॑न्वन्ति । उ॒पचि॑-

न्वन्ति वेधसः । उपचिन्वन्तीत्युप—चिन्वन्ति । वेधस इति वेधसः ॥ पूष्णस्तानि । तान्यपि ।
अपि व्रते । व्रत इन्द्रवायू । इन्द्रवायू वि । इन्द्रवायू इतीन्द्र—वायू । वि मुञ्चताम् । मुञ्चतामिति
मुञ्चताम् ॥ ॥ [११] ॥

(चरुषु रष्टाचत्वारिंशच्च)

॥ ७ ॥

★

सव्वपामि । वपामि सम् । समापः । आपो अद्भिः । अद्भिरग्मत । अद्भिरित्यत्—भिः ।
अग्मत सम् । समोषधयः । ओषधयो रसेन । रसेन सम् । स रेवतीः । रेवतीर् जगतीभिः ।
जगतीभिर् मधुमतीः । मधुमतीर् मधुमतीभिः । मधुमतीरिति मधु—मतीः । मधुमतीभिः
सृज्यदध्वम् । मधुमतीभिरिति मधु—मतीभिः । सृज्यदध्वमद्भ्यः । अद्भ्यः परि । अद्भ्य इत्यत्—
भ्यः । परि प्रजाताः । प्रजाताः स्थ । प्रजाता इति प्र—जाताः । स्थ सम् । समद्भिः । अद्भिः
पृच्यदध्वम् । अद्भिरित्यत्—भिः । पृच्यदध्वम् जनयत्यै । जनयत्यै त्वा । त्वा सम् । सय्यौमि ।
यौम्यग्रये । अग्रये त्वा । त्वा ऽग्नीषोमाभ्याम् । अग्नीषोमाभ्याम् मखस्य । अग्नीषोमाभ्यामि-
त्यग्नी—सोमाभ्याम् । मखस्य शिरः । शिरोऽसि । असि घर्मः । घर्मोऽसि । असि विश्वायुः ।
विश्वायुरु । विश्वायुरिति विश्व—आयुः । उरु प्रथस्व । प्रथस्वोरु । उरु ते । ते यज्ञपतिः । यज्ञ-
पतिः प्रथताम् । यज्ञपतिरिति यज्ञ—पतिः । प्रथताम् त्वचम् । त्वचम् गृहीष्व । गृहीष्वान्त-
रितम् । अन्तरित् ररुषः । अन्तरितमित्यन्तः—इतम् । ररुषोऽन्तरिताः । अन्तरिता अरा-
तयः । अन्तरिता इत्यन्तः—इताः । अरातयो देवः । देवस्त्वा । त्वा सविता । सविता श्रपयतु ।
श्रपयतु वरुषिष्ठे । वरुषिष्ठे अधि । अधि नाके । नाकेऽग्निः । अग्निस्ते । ते तनुवम् । तनुवम् मा ।
माऽति । अति धाक् । धागग्ने । अग्ने हव्यम् । हव्य ररुषस्व । ररुषस्व सम् । सम्ब्रह्मणा ।
ब्रह्मणा पृच्यस्व । पृच्यस्वैकताय । एकताय स्वाहा । स्वाहा द्विताय । द्विताय स्वाहा । स्वाहा
त्रिताय । त्रिताय स्वाहा । स्वाहेति स्वाहा ॥ ॥ [१२] ॥

(सविताद्वाविंशतिश्च)

॥ ८ ॥

★

आ ददे। दद इन्द्रस्य। इन्द्रस्य बाहुः। बाहुरसि। असि दक्षिणः। दक्षिणः सहस्र-
भृष्टिः। सहस्रभृष्टिः शततेजाः। सहस्रभृष्टिरिति सहस्र—भृष्टिः। शततेजा वायुः। शततेजा इति
शत—तेजाः। वायुरसि। असि तिग्मतेजाः। तिग्मतेजाः पृथिवि। तिग्मतेजा इति तिग्म—
तेजाः। पृथिवि देवयजनि। देवयजन्योषध्याः। देवयजनीति देव—यजनि। ओषध्यास्ते।
ते मूलम्। मूलम् मा। मा हिंसिषम्। हिंसिषमपहतः। अपहतोऽरुः। अपहत इत्यप—
हतः। अरुः पृथिव्यै। पृथिव्यै व्रजम्। व्रजम् गच्छ। गच्छ गोस्थानम्। गोस्थानव्वर्षतु।
गोस्थानमिति गो—स्थानम्। वर्षतु ते। ते द्यौः। द्यौर बधान। बधान देव। देव सवितः।
सवितः परमस्याम्। परमस्याम् परावति। परावति शतेन। परावतीति परा—वति। शतेन
पाशैः। पाशैर् यः। योऽस्मान्। अस्मान् द्वेष्टि। द्वेष्टि यम्। यम् च। च वयम्। वयम् द्विष्मः।
द्विष्मस्तम्। तमतः। अतो मा। मा मौक्। मौगपहतः। अपहतोऽरुः। अपहत इत्यप—
हतः। अरुः पृथिव्यै। पृथिव्यै देवयजन्यै। देवयजन्यै व्रजम्। देवयजन्या इति देव—यजन्यै।
व्रजम् गच्छ। ॥ [१३] ॥ गच्छ गोस्थानम्। गोस्थानव्वर्षतु। गोस्थानमिति गो—स्थानम्।
वर्षतु ते। ते द्यौः। द्यौर बधान। बधान देव। देव सवितः। सवितः परमस्याम्। परमस्याम्
परावति। परावति शतेन। परावतीति परा—वति। शतेन पाशैः। पाशैर् यः। योऽस्मान्।
अस्मान् द्वेष्टि। द्वेष्टि यम्। यम् च। च वयम्। वयम् द्विष्मः। द्विष्मस्तम्। तमतः। अतो मा। मा
मौक्। मौगपहतः। अपहतोऽरुः। अपहत इत्यप—हतः। अरुः पृथिव्याः। पृथिव्या अदेव-
यजनः। अदेवयजनो व्रजम्। अदेवयजन इत्यदेव—यजनः। व्रजम् गच्छ। गच्छ गोस्थानम्।
गोस्थानव्वर्षतु। गोस्थानमिति गो—स्थानम्। वर्षतु ते। ते द्यौः। द्यौर बधान। बधान देव।
देव सवितः। सवितः परमस्याम्। परमस्याम् परावति। परावति शतेन। परावतीति परा—
वति। शतेन पाशैः। पाशैर् यः। योऽस्मान्। अस्मान् द्वेष्टि। द्वेष्टि यम्। यम् च। च वयम्।
वयम् द्विष्मः। द्विष्मस्तम्। तमतः। अतो मा। मा मौक्। ॥ [१४] ॥ मौगरुः। अरुस्ते।
ते दिवम्। दिवम् मा। मा स्कान्। स्कान्वसवः। वसवस्त्वा। त्वा परि। परि गृहन्तु। गृहन्तु
गायत्रेण। गायत्रेण छन्दसा। छन्दसा रुद्राः। रुद्रास्त्वा। त्वा परि। परि गृहन्तु। गृहन्तु त्रैष्टु-
भेन। त्रैष्टुभेन छन्दसा। छन्दसा ऽऽदित्याः। आदित्यास्त्वा। त्वा परि। परि गृहन्तु। गृहन्तु

जागतेन। जागतेन छन्दसा। छन्दसा देवस्य। देवस्य सवितुः। सवितुः सवे। सवे कर्म।
कर्म कृण्वन्ति। कृण्वन्ति वेधसः। वेधस ऋतम्। ऋतमसि। अस्यूतसदनम्। ऋतसदनमसि।
ऋतसदनमित्यृत—सदनम्। अस्यूतश्रीः। ऋतश्रीरसि। ऋतश्रीरित्यृत—श्रीः। असि धाः। धा
असि। असि स्वधा। स्वधा असि। स्वधेति स्व—धा। अस्युर्वी। उर्वी च। चासि। असि वस्वी।
वस्वी च। चासि। असि पुरा। पुरा क्रूरस्य। क्रूरस्य विसृपः। विसृपो विरफिशन्न। विसृप
इति वि—सृपः। विरफिशन्नदादाय। विरफिशन्निति वि—रफिशन्न। उदादाय पृथिवीम्। उदा-
दायेत्युत—आदाय। पृथिवीम् जीरदानुः। जीरदानुर् याम्। जीरदानुरिति जीर—दानुः। यामै-
रयन्न। ऐरयन् चन्द्रमसि। चन्द्रमसि स्वधाभिः। स्वधाभिस्ताम्। स्वधाभिरिति स्व—धाभिः।
ताम् धीरासः। धीरासो अनुदृश्य। अनुदृश्य यजन्ते। अनुदृश्येत्यनु—दृश्य। यजन्त इति
यजन्ते ॥ ॥ [१५] ॥

(देवयजन्यै ब्रजं तमतो मा विरफिशन् नेकादश च)

॥ ९ ॥

★

प्रत्युष्टं रख्बः। प्रत्युष्टमिति प्रति—उष्टम्। रख्बः प्रत्युष्टाः। प्रत्युष्टा अरातयः। प्रत्युष्टा
इति प्रति—उष्टाः। अरातयोऽग्नेः। अग्नेर् वः। वस्तेजिष्ठेन। तेजिष्ठेन तेजसा। तेजसा निः। नि
ष्टपामि। तपामि गोष्ठम्। गोष्ठम् मा। गोष्ठमिति गो—स्थम्। मा निः। निर् मृख्बम्। मृख्ब-
व्वाजिनम्। वाजिनम् त्वा। त्वा सपत्नसाहम्। सपत्नसाहं सम्। सपत्नसाहमिति सपत्न-
साहम्। सम् माज्जिम्। माज्जिम् वाचम्। वाचम् प्राणम्। प्राणम् चख्बुः। प्राणमिति प्र—अनम्।
चख्बुः श्रोत्रम्। श्रोत्रम् प्रजाम्। प्रजाय्योनिम्। प्रजामिति प्र—जाम्। योनिम् मा। मा निः।
निर् मृख्बम्। मृख्बव्वाजिनीम्। वाजिनीम् त्वा। त्वा सपत्नसाहीम्। सपत्नसाहीं सम्। सपत्न-
साहीमिति सपत्न—साहीम्। सम् माज्जिम्। माज्ज्याशासाना। आशासाना सौमनसम्। आशा-
सानेत्या—शासाना। सौमनसम् प्रजाम्। प्रजां सौभाग्यम्। प्रजामिति प्र—जाम्। सौभाग्यम्
तनूम्। तनूमिति तनूम्॥ अग्नेरनुव्रता। अनुव्रता भूत्वा। अनुव्रतेत्यनु—व्रता। भूत्वा सम्। सम्
नह्ये। नह्ये सुकृताय। सुकृताय कम्। सुकृतायेति सु—कृताय। कमिति कम्॥ सुप्रजसस्त्वा।
सुप्रजस इति सु—प्रजसः। त्वा वयम्। वयं सुपत्नीः। सुपत्नीरुप। सुपत्नीरिति सु—पत्नीः।

उप॑ सेदि॒म । ॥ [१६] ॥ सेदि॒मेति॑ सेदि॒म ॥ अग्ने॑ स॒प॒त्न॒द॒म्भ॒न॒म॒ । स॒प॒त्न॒द॒म्भ॒न॒म॒द॒ब्धा॒सः ।
 स॒प॒त्न॒द॒म्भ॒न॒मि॒ति स॒प॒त्न॒—द॒म्भ॒न॒म॒ । अ॒द॒ब्धा॒सो अ॒दा॒भ्य॒म् । अ॒दा॒भ्य॒मित्य॒दा॒भ्य॒म् ॥ इ॒म॒व्वि॑ ।
 वि॒ ष्या॑मि । स्या॒मि व॒रु॒णस्य॑ । व॒रु॒णस्य॑ पा॒श॒म् । पा॒श॒य्य॒म् । य॒म॒ब॒द्धी॒त । अ॒ब॒द्धी॒त स॒वि॒ता ।
 स॒वि॒ता सु॒केतः॑ । सु॒केत॑ इति॑ सु—केतः॑ ॥ धा॒तुश्च॑ । च॒ यो॒नौ । यो॒नौ सु॒कृत॑स्य॑ । सु॒कृत॑स्य॑ लो॒के ।
 सु॒कृत॑स्येति॑ सु—कृत॑स्य॑ । लो॒के स्यो॒न॒म् । स्यो॒न॒म् मे॑ । मे॒ सह॑ । सह॒ प॒त्या॑ । प॒त्या॑ करो॒मि ।
 करो॒मीति॑ करो॒मि ॥ स॒मायु॑षा । आ॒युषा॑ स॒म् । स॒म् प्र॒जया॑ । प्र॒जया॑ स॒म् । प्र॒जयेति॑ प्र—जया॑ ।
 स॒म॒ग्ने । अ॒ग्ने वर्च॑सा । वर्च॑सा पु॒नः । पु॒नरि॒ति पु॒नः ॥ स॒म् प॒त्नी॑ । प॒त्नी॑ प॒त्या॑ । प॒त्या॑ऽह॒म् ।
 अ॒ह॒म् गच्छे॑ । गच्छे॑ स॒म् । स॒मा॒त्मा । आ॒त्मा त॒नुवा॑ । त॒नुवा॑ म॒म॒ । म॒मेति॑ म॒म॒ ॥ म॒ही॒नाम्
 प॒यः । प॒योऽसि॑ । अ॒स्योष॑धीनाम् । ओष॑धीना॒ऽ र॒सः । र॒सस्त॑स्य॑ । तस्य॑ ते । तेऽर॒खी॒यमा॑-
 णस्य॑ । अ॒र॒खी॒यमा॑णस्य॑ निः । नि॒र् व॒पामि॑ । ॥ [१७] ॥ व॒पामि॑ म॒ही॒नाम् । म॒ही॒नाम् प॒यः ।
 प॒योऽसि॑ । अ॒स्योष॑धीनाम् । ओष॑धीना॒ऽ र॒सः । र॒सोऽद॑ब्धेन । अ॒द॑ब्धेन त्वा । त्वा च॒र॒खुषा॑ ।
 च॒र॒खुषा॑ऽव॒ । अवे॑र॒खुषे । ई॒र॒खुषे सु॒प्रजा॑स्त्वाय॑ । सु॒प्रजा॑स्त्वाय॑ तेजः॑ । सु॒प्रजा॑स्त्वायेति॑ सु॒प्रजाः—
 त्वाय॑ । तेजो॑ऽसि॑ । अ॒सि तेजः॑ । तेजो॑ऽनु॒ । अनु॒ प्र । प्रेहि॑ । इ॒ह्य॒ग्निः । अ॒ग्निस्ते॑ । ते तेजः॑ । तेजो॑
 मा । मा वि॑ । वि नै॑त् । नै॒द॒ग्नेः । अ॒ग्नेर् जि॒ह्वा । जि॒ह्वा ऽसि॑ । अ॒सि सु॒भूः । सु॒भूर् दे॒वाना॑म् ।
 सु॒भूरिति॑ सु—भूः । दे॒वाना॑म् धाम्ने॑धाम्ने । धाम्ने॑धाम्ने दे॒वेभ्यः॑ । धाम्ने॑धाम्ने इति॑ धाम्ने॑—धाम्ने॑ ।
 दे॒वेभ्यो॑ यजु॒षेय॑जुषे । यजु॒षेय॑जुषे भव॑ । यजु॒षेय॑जुष इति॑ यजु॒षे—यजु॒षे । भ॒व शु॒क्रम् । शु॒क्र-
 म॒सि । अ॒सि ज्योतिः॑ । ज्योति॑रसि॑ । अ॒सि तेजः॑ । तेजो॑ऽसि॑ । अ॒सि दे॒वः । दे॒वो वः॑ । वः स॒वि॒ता ।
 स॒वि॒तोत् । उ॒त् पु॒नातु॑ । पु॒ना॒त्वच्छि॑द्रेण । अ॒च्छि॑द्रेण प॒वित्रे॑ण । प॒वित्रे॑ण व॒सोः॑ । व॒सोः सूर्य॑स्य॑ ।
 सूर्य॑स्य॑ र॒श्मिभिः॑ । र॒श्मिभिः॑ शु॒क्रम् । र॒श्मिभि॑रिति॑ र॒श्मि—भिः॑ । शु॒क्रम् त्वा॑ । त्वा शु॒क्राया॑म् ।
 शु॒क्राया॑म् धाम्ने॑धाम्ने । धाम्ने॑धाम्ने दे॒वेभ्यः॑ । धाम्ने॑धाम्ने इति॑ धाम्ने॑—धाम्ने॑ । दे॒वेभ्यो॑ यजु॒षेय॑जुषे ।
 यजु॒षेय॑जुषे गृ॒ह्णामि॑ । यजु॒षेय॑जुष इति॑ यजु॒षे—यजु॒षे । गृ॒ह्णामि॑ ज्योतिः॑ । ज्योति॑स्त्वा । त्वा
 ज्योति॑षि॑ । ज्योति॑ष्य॒र्चिः । अ॒र्चिस्त्वा॑ । त्वाऽर्चि॑षि॑ । अ॒र्चिषि॑ धाम्ने॑धाम्ने । धाम्ने॑धाम्ने दे॒वेभ्यः॑ ।
 धाम्ने॑धाम्ने इति॑ धाम्ने॑—धाम्ने॑ । दे॒वेभ्यो॑ यजु॒षेय॑जुषे । यजु॒षेय॑जुषे गृ॒ह्णामि॑ । यजु॒षेय॑जुष इति॑
 यजु॒षे—यजु॒षे । गृ॒ह्णामीति॑ गृ॒ह्णामि॑ ॥ ॥ [१८] ॥

(उप नि रश्मिभिः शुक्रं षोडश च)

॥ १० ॥

★

कृष्णोऽसि । अस्याखरेष्ठः । आखरेष्ठोऽग्नये । आखरेष्ठ इत्याखरे—स्थः । अग्नये त्वा । त्वा
 स्वाहा । स्वाहा वेदिः । वेदिरसि । असि बरुहिषे । बरुहिषे त्वा । त्वा स्वाहा । स्वाहा बरुहिः ।
 बरुहिरसि । असि सुग्भ्यः । सुग्भ्यस्त्वा । सुग्भ्य इति सुक्—भ्यः । त्वा स्वाहा । स्वाहा दिवे ।
 दिवे त्वा । त्वाऽन्तरिख्याय । अन्तरिख्याय त्वा । त्वा पृथिव्यै । पृथिव्यै त्वा । त्वा स्वधा ।
 स्वधा पितृभ्यः । स्वधेति स्व—धा । पितृभ्य ऊर्क । पितृभ्य इति पितृ—भ्यः । ऊर्ग भव । भव
 बरुहिषद्भ्यः । बरुहिषद्भ्य ऊर्जा । बरुहिषद्भ्य इति बरुहिषत्—भ्यः । ऊर्जा पृथिवीम् । पृथिवीम्
 गच्छत । गच्छत विष्णोः । विष्णोः स्तूपः । स्तूपोऽसि । अस्यूर्णाभ्रदसम् । ऊर्णाभ्रदसम् त्वा ।
 ऊर्णाभ्रदसमित्यूर्णा—भ्रदसम् । त्वा स्तृणामि । स्तृणामि स्वासस्थम् । स्वासस्थम् देवेभ्यः ।
 स्वासस्थमिति सु—आसस्थम् । देवेभ्यो गन्धर्वः । गन्धर्वोऽसि । असि विश्वावसुः । विश्वावसुर्
 विश्वस्मात् । विश्वावसुरिति विश्व—वसुः । विश्वस्मादीषतः । ईषतो यजमानस्य । यजमानस्य
 परिधिः । परिधिरिडः । परिधिरिति परि—धिः । इड ईडितः । ईडित इन्द्रस्य । इन्द्रस्य बाहुः ।
 बाहुरसि । असि दख्षिणः । ॥ [१९] ॥ दख्षिणो यजमानस्य । यजमानस्य परिधिः । परि-
 धिरिडः । परिधिरिति परि—धिः । इड ईडितः । ईडितो मित्रावरुणौ । मित्रावरुणौ त्वा । मित्रा-
 वरुणाविति मित्रा—वरुणौ । त्वोत्तरतः । उत्तरतः परि । उत्तरत इत्युत्—तरतः । परि धत्ताम् ।
 धत्ताम् ध्रुवेण । ध्रुवेण धर्मणा । धर्मणा यजमानस्य । यजमानस्य परिधिः । परिधिरिडः । परि-
 धिरिति परि—धिः । इड ईडितः । ईडितः सूर्यः । सूर्यस्त्वा । त्वा पुरस्तात् । पुरस्तात् पातु ।
 पातु कस्याः । कस्याश्चित् । चिदभिशस्त्याः । अभिशस्त्या वीतिहोत्रम् । अभिशस्त्या इत्यभि-
 शस्त्याः । वीतिहोत्रम् त्वा । वीतिहोत्रमिति वीति—होत्रम् । त्वा कवे । कवे द्युमन्तम् । द्युमन्तं
 सम् । द्युमन्तमिति द्यु—मन्तम् । समिधीमहि । इधीमह्यग्ने । अग्ने बृहन्तम् । बृहन्तमदध्वरे ।
 अदध्वरे विशः । विशो यन्त्रे । यन्त्रे स्थः । यन्त्रे इति यन्त्रे । स्थो वसूनाम् । वसूनां रुद्राणाम् ।
 रुद्राणामादित्यानाम् । आदित्यानां सदसि । सदसि सीद । सीद जुहूः । जुहूर्पभृत् । उपभृद्
 ध्रुवा । उपभृदित्युप—भृत् । ध्रुवा ऽसि । असि घृताची । घृताची नाम्ना । नाम्ना प्रियेण । प्रियेण

नाम्ना॑ । नाम्ना॑ प्रिये । प्रिये सदसि । सदसि सीद । सीदैताः । एता असदन्न । असदन्थ सुकृतस्य । सुकृतस्य लोके । सुकृतस्येति सु—कृतस्य । लोके ताः । ता विष्णो । विष्णो पाहि । विष्णो इति विष्णो । पाहि पाहि । पाहि यज्ञम् । यज्ञम् पाहि । पाहि यज्ञपतिम् । यज्ञपतिम् पाहि । यज्ञपतिमिति यज्ञ—पतिम् । पाहि माम् । माय्यज्ञनियम् । यज्ञनियमिति यज्ञ—नियम् ॥ ॥ [२०] ॥

(बाहुरसि प्रिये सदसि पञ्चदश च)

॥ ११ ॥

★

भुवनमसि । असि वि । वि प्रथस्व । प्रथस्वाग्ने । अग्ने यष्टः । यष्टरिदम् । इदम् नमः । नम इति नमः ॥ जुह्वा । एहि । इह्यग्निः । अग्निस्त्वा । त्वा ह्यति । ह्यति देवयज्यायै । देवयज्याया उपभृत् । देवयज्याया इति देव—यज्यायै । उपभृदा । उपभृदित्युप—भृत् । एहि । इहि देवः । देवस्त्वा । त्वा सविता । सविता ह्यति । ह्यति देवयज्यायै । देवयज्याया अग्नाविष्णू । देवयज्याया इति देव—यज्यायै । अग्नाविष्णू मा । अग्नाविष्णू इत्यग्ना—विष्णू । मा वाम् । वामव । अव क्रमिषम् । क्रमिषव्वि । वि जिहाथाम् । जिहाथाम् मा । मा मा । मा सम् । सम् तासम् । तासल्लोकम् । लोकम् मे । मे लोककृतौ । लोककृतौ कृणुतम् । लोककृताविति लोक—कृतौ । कृणुतव्विष्णोः । विष्णोः स्थानम् । स्थानमसि । असीतः । इत इन्द्रः । इन्द्रो अकृणोत् । अकृणोद् वीर्याणि । वीर्याणि समारभ्य । समारभ्योर्ध्वः । समारभ्येति सम्—आरभ्य । ऊर्ध्वो अर्ध्वरः । अर्ध्वरो दिविस्पृशम् । दिविस्पृशमहुतः । दिविस्पृशमिति दिवि—स्पृशम् । अहुतो यज्ञः । यज्ञो यज्ञपतेः । यज्ञपतेरिन्द्रावान् । यज्ञपतेरिति यज्ञ—पतेः । इन्द्रावान्थ स्वाहा । इन्द्रावानितीन्द्र—वान् । स्वाहा बृहत् । बृहद् भाः । भाः पाहि । पाहि मा । माऽग्ने । अग्ने दुश्चरितात् । दुश्चरितादा । दुश्चरितादिति दुः—चरितात् । आ मा । मा सुचरिते । सुचरिते भज । सुचरित इति सु—चरिते । भज मखस्य । मखस्य शिरः । शिरौऽसि । असि सम् । सम् ज्योतिषा । ज्योतिषा ज्योतिः । ज्योतिरङ्क्ताम् । अङ्क्तामित्यङ्क्ताम् ॥ ॥ [२१] ॥

(अहुत एकविंशतिश्च)

॥ १२ ॥

★

वाजस्य मा। मा प्रसवेन। प्रसवेनोद्ग्राभेण। प्रसवेनेति प्र—सवेन। उद्ग्राभेणोत्। उद्ग्राभे-
 णेत्युत्—ग्राभेण। उदग्रभीत्। अग्रभीदित्यग्रभीत्॥ अथा सपत्नान्। सपत्नाः इन्द्रः। इन्द्रो मे।
 मे निग्राभेण। निग्राभेणाधरान्। निग्राभेणेति नि—ग्राभेण। अधराः अकः। अकरित्यकः॥
 उद्ग्राभम् च। उद्ग्राभमित्युत्—ग्राभम्। च निग्राभम्। निग्राभम् च। निग्राभमिति नि—ग्राभम्।
 च ब्रह्म। ब्रह्म देवाः। देवा अवीवृधन्। अवीवृध्नित्यवीवृधन्॥ अथा सपत्नान्। सपत्नानि-
 न्द्राग्नी। इन्द्राग्नी मे। इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी। मे विषूचीनान्। विषूचीनान्वि। व्यस्यताम्।
 अस्यतामित्यस्यताम्॥ वसुभ्यस्त्वा। वसुभ्य इति वसु—भ्यः। त्वा रुद्रेभ्यः। रुद्रेभ्यस्त्वा। त्वा
 ऽऽदित्येभ्यः। आदित्येभ्यस्त्वा। त्वाऽक्तम्। अक्तः रिहाणाः। रिहाणा वियन्तु। वियन्तु वयः।
 वय इति वयः॥ प्रजाय्योनिम्। प्रजामिति प्र—जाम्। योनिम् मा। मा निः। निर् मृल्षम्।
 मृल्षमा। आ प्यायन्ताम्। प्यायन्तामापः। आप ओषधयः। ओषधयो मरुताम्। मरुताम्
 पृषतयः। पृषतयः स्थ। स्थ दिवम्। दिवम् गच्छ॥ ॥ [२२] ॥ गच्छ ततः। ततो नः। नो
 वृष्टिम्। वृष्टिमा। एरय। ईरयेतीरय॥ आयुष्मा अग्ने। आयुष्मा इत्यायुः—पाः। अग्नेऽसि।
 अस्यायुः। आयुर् मे। मे पाहि। पाहि चरुषुष्माः। चरुषुष्मा अग्ने। चरुषुष्मा इति चरुषुः—
 पाः। अग्नेऽसि। असि चरुषुः। चरुषुर् मे। मे पाहि। पाहि ध्रुवा। ध्रुवाऽसि। असि यम्।
 यम् परिधिम्। परिधिम् पर्यधत्थाः। परिधिमिति परि—धिम्। पर्यधत्था अग्ने। पर्यधत्था इति
 परि—अधत्थाः। अग्ने देव। देव पणिभिः। पणिभिर् वीयमाणः। पणिभिरिति पणि—भिः।
 वीयमाण इति वीयमाणः॥ तम् ते। त एतम्। एतमनु। अनु जोषम्। जोषम् भरामि। भरामि
 न। नेत्। इदेषः। एष त्वत्। त्वदपचेतयातै। अपचेतयातै यज्ञस्य। अपचेतयाता इत्यप—
 चेतयातै। यज्ञस्य पार्थः। पार्थ उप। उप सम्। समितम्। इतः सङ्खावभागाः। सङ्खाव-
 भागाः स्थ। सङ्खावभागा इति सङ्खाव—भागाः। स्थेषाः। इषा बृहन्तः। बृहन्तः प्रस्तरेष्ठाः।
 प्रस्तरेष्ठा बर्हिषदः। प्रस्तरेष्ठा इति प्रस्तरे—स्थाः। बर्हिषदश्च। बर्हिषद इति बर्हि—सदः।
 च देवाः॥ ॥ [२३] ॥ देवा इमाम्। इमाव्वाचम्। वाचमभि। अभि विश्वे। विश्वे गृणन्तः।
 गृणन्त आसद्य। आसद्यास्मिन्न। आसद्येत्या—सद्य। अस्मिन् बर्हिषि। बर्हिषि मादयदध्वम्।
 मादयदध्वमग्नेः। अग्नेर् वाम्। वामपन्नगृहस्य। अपन्नगृहस्य सदसि। अपन्नगृहस्येत्यपन्न—

गृहस्य । सदसि सादयामि । सादयामि सुम्नाय । सुम्नाय सुम्निनी । सुम्निनी सुम्ने । सुम्निनी इति सुम्निनी । सुम्ने मा । मा धत्तम् । धत्तम् धुरि । धुरि धुर्यौ । धुर्यौ पातम् । पातमग्ने । अग्नेऽद-
 ब्धायो । अदब्धायोऽशीततनो । अदब्धायो इत्यदब्ध—आयो । अशीततनो पाहि । अशीततनो
 इत्यशीत—तनो । पाहि मा । माऽद्य । अद्य दिवः । दिवः पाहि । पाहि प्रसित्यै । प्रसित्यै पाहि ।
 प्रसित्या इति प्र—सित्यै । पाहि दुरिष्ट्यै । दुरिष्ट्यै पाहि । दुरिष्ट्या इति दुः—इष्ट्यै । पाहि दुर-
 द्न्यै । दुरद्वन्यै पाहि । दुरद्वन्या इति दुः—अद्वन्यै । पाहि दुश्चरितात् । दुश्चरितादविषम् । दुश्च-
 रितादिति दुः—चरितात् । अविषन्नः । नः पितुम् । पितुम् कृणु । कृणु सुषदा । सुषदा योनिम् ।
 सुषदेति सु—सदा । योनिं स्वाहा । स्वाहा देवाः । देवा गातुविदः । गातुविदो गातुम् । गातु-
 विद इति गातु—विदः । गातुवित्त्वा । वित्त्वा गातुम् । गातुमित । इत मनसः । मनसस्पते । पत
 इमम् । इमम् नः । नो देव । देव देवेषु । देवेषु यज्ञम् । यज्ञं स्वाहा । स्वाहा वाचि । वाचि स्वाहा ।
 स्वाहा वाते । वाते धाः । धा इति धाः ॥ ॥ [२४] ॥

(दिवं च वित्त्वा गातुं त्रयोदश च)

॥ १३ ॥

★

उभा वाम् । वामिन्द्राग्नी । इन्द्राग्नी आहुवद्ध्यै । इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी । आहुवद्ध्यौ उभा ।
 उभा राधसः । राधसः सह । सह मादयद्ध्यै । मादयद्ध्यौ इति मादयद्ध्यै ॥ उभा दातारौ ।
 दाताराविषाम् । इषां रयीणाम् । रयीणामुभा । उभा वाजस्य । वाजस्य सातये । सातये हुवे ।
 हुवे वाम् । वामिति वाम् ॥ अश्रवः हि । हि भूरिदावत्तरा । भूरिदावत्तरा वाम् । भूरिदावत्तरेति
 भूरिदावत्—तरा । वाव्विजामातुः । विजामातुरुत । विजामातुरिति वि—जामातुः । उत वा । वा
 घ । घा स्यालात् । स्यालादिति स्यालात् ॥ अथा सोमस्य । सोमस्य प्रयती । प्रयती युवभ्याम् ।
 प्रयतीति प्र—यती । युवभ्यामिन्द्राग्नी । युवभ्यामिति युव—भ्याम् । इन्द्राग्नी स्तोमम् । इन्द्राग्नी
 इतीन्द्र—अग्नी । स्तोमम् जनयामि । जनयामि नव्यम् । नव्यमिति नव्यम् ॥ इन्द्राग्नी नवतिम् ।
 इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी । नवतिम् पुरः । पुरौ दासपत्नीः । दासपत्नीरधूनुतम् ॥ दासपत्नीरिति
 दास—पत्नीः । अधूनुतमित्यधूनुतम् ॥ साकमेकेन । एकेन कर्मणा । कर्मणेति कर्मणा ॥ शुचिम्
 नु । नु स्तोमम् । स्तोमम् नवजातम् । नवजातमद्य । नवजातमिति नव—जातम् । अद्येन्द्राग्नी ।

इन्द्राग्नी वृत्रहणा । इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी । वृत्रहणा जुषेथाम् । वृत्रहणेति वृत्र—हना । जुषे-
 थामिति जुषेथाम् ॥ ॥ [२५] ॥ उभा हि । हि वाम् । वा५ सुहवा । सुहवा जोहवीमि । सुह-
 वेति सु—हवा । जोहवीमि ता । ता वाजम् । वाज५ सद्यः । सद्य उशते । उशते धेष्ठा । धेष्ठेति
 धेष्ठा ॥ वयमु । उ त्वा । त्वा पथः । पथस्पते । पते रथम् । रथम् न । न वाजसातये । वाजसातय
 इति वाज—सातये ॥ धिये पूषन्न । पूषन्नयुज्महि । अयुज्महीत्ययुज्महि ॥ पथस्पथः परिपतिम् ।
 पथस्पथ इति पथः—पथः । परिपतिव्वचस्या । परिपतिमिति परि—पतिम् । वचस्या कामेन ।
 कामेन कृतः । कृतो अभि । अभ्यानट् । आनडर्कम् । अर्कमित्यर्कम् ॥ स नः । नो रासत् ।
 रासच्छुरुधः । शुरुधश्चन्द्राग्राः । चन्द्राग्रा धियन्धियम् । चन्द्राग्रा इति चन्द्र—अग्राः । धिय-
 न्धिय५ सीषधाति । धियन्धियमिति धियम्—धियम् । सीषधाति प्र । प्र पूषा । पूषेति पूषा ॥
 रूषेत्रस्य पतिना । पतिना वयम् । वय५ हितेन । हितेनेव । इव जयामसि । जयामसीति जया-
 मसि ॥ गामश्वम् । अश्वम् पोषयित्वा । पोषयित्वा । आ सः । स नः । नो मृडाति । ॥ [२६] ॥
 मृडातीदृशे । ईदृश इतीदृशे ॥ रूषेत्रस्य पते । पते मधुमन्तम् । मधुमन्तमूर्मिम् । मधुमन्तमिति
 मधु—मन्तम् । ऊर्मि धेनुः । धेनुरिव । इव पयः । पयो अस्मासु । अस्मासु धुख्व । धुख्वेति
 धुख्व ॥ मधुश्रुतम् घृतम् । मधुश्रुतमिति मधु—श्रुतम् । घृतमिव । इव सुपूतम् । सुपूतमृतस्य ।
 सुपूतमिति सु—पूतम् । ऋतस्य नः । नः पतयः । पतयो मृडयन्तु । मृडयन्त्विति मृडयन्तु ॥ अग्ने
 नय । नय सुपथा । सुपथा राये । सुपथेति सु—पथा । राये अस्मान् । अस्मान् विश्वानि । विश्वानि
 देव । देव वयुनानि । वयुनानि विद्वान् । विद्वानिति विद्वान् ॥ युयोद्ध्वस्मत् । अस्मज्जुहुराणम् ।
 जुहुराणमेनः । एनो भूयिष्ठाम् । भूयिष्ठाम् ते । ते नमउक्तिम् । नमउक्तिव्विधेम । नमउक्तिमिति
 नमः—उक्तिम् । विधेमेति विधेम ॥ आ देवानाम् । देवानामपि । अपि पन्थाम् । पन्थामगन्म ।
 अगन्म यत् । यच्छक्रवाम । शक्रवाम तत् । तदनु । अनु प्रवोदुम् । प्रवोदुमिति प्र—वोदुम् ॥
 अग्निर् विद्वान् । विद्वान्थ सः । स यजात् । यजाथ सः । ॥ [२७] ॥ सेत् । इदु । उ होता ।
 होता सः । सो अदध्वरान् । अदध्वरान्थ सः । स ऋतून् । ऋतून् कल्पयाति । कल्पयातीति
 कल्पयाति ॥ यद्वाहिष्ठम् । वाहिष्ठम् तत् । तदग्रये । अग्रये बृहत् । बृहदर्च । अर्च विभावसो ।
 विभावसो इति विभा—वसो ॥ महिषीव । इव त्वत् । त्वद् रयिः । रयिस्त्वत् । त्वद्वाजाः । वाजा

उत्। उदीरते। ईरत इतीरते॥ अग्ने त्वम्। त्वम् पारय। पारया नव्यः। नव्यो अस्मान्।
 अस्मान् स्वस्तिभिः। स्वस्तिभिरति। स्वस्तिभिरिति स्वस्ति—भिः। अति दुर्गाणि। दुर्गाणि
 विश्वा। दुर्गाणीति दुः—गानि। विश्वेति विश्वा॥ पूश्च। च पृथ्वी। पृथ्वी बहुला। बहुला नः।
 न उर्वी। उर्वी भव। भवा तोकाय। तोकाय तनयाय। तनयाय शम्। शय्योः। योरिति योः॥
 त्वमग्ने। अग्ने व्रतपाः। व्रतपा असि। व्रतपा इति व्रत—पाः। असि देवः। देव आ। आ मर्त्येषु।
 मर्त्येषु। एत्या॥ त्वय्यज्ञेषु। यज्ञेष्वीड्यः। ईड्य इतीड्यः॥ यद्वः। वो वयम्। वयम् प्रमि-
 नाम। प्रमिनाम व्रतानि। प्रमिनामेति प्र—मिनाम। व्रतानि विदुषाम्। विदुषाम् देवाः। देवा
 अविदुष्टरासः। अविदुष्टरास इत्यविदुः—तरासः॥ अग्निष्टत्। तद्विश्वम्। विश्व मा। आ पृणाति।
 पृणाति विद्वान्। विद्वान्येभिः। येभिर्देवान्। देवा ऋतुभिः। ऋतुभिः कल्पयाति। ऋतुभिरि-
 त्यृतु—भिः। कल्पयातीति कल्पयाति॥ ॥ [२८] ॥

(जुषेथामा सा नो यजा दा त्रयोविंशतिश्च)

॥ १४ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः — क्रम पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
१४	२८

ॐ